



**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. In qua reliquæ conclusiones ponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Deinde potentia ex se potest omnem perfectionem actus producere sine habitu, & consequenter cum illo, quia ex eius consortio non redditur potentior aut impotentior, cum ratio potentia sit indivisibilis, ratione cuius neque crescit neque diminuitur, sed perfectionem illam non habet ab habitu, nec ratione illius ad maiorem perfectionem inclinatur, & hoc est quod contendimus, & probamus.

Uterius ex eo quod tradidimus in controuersijs, & disputationibus de ortu, & interitu, intensionem fieri per gradus dissimiles: ergo actus habitum producens toridem gradus in illo efficit dissimiles; ergo illi non poterunt inclinare ad actum graduum ulteriorum, quia illi sunt dissimiles actibus à quibus habitus est productus.

Nec potest dici actum cum sit perfectior, producere posse plures gradus intentionis in habitu, quia isti gradus imperfectiores sunt. Ex hoc enim sequeretur vno actu produci omnes gradus intentionis naturaliter possibiles, quia omnes illi gradus sunt inferioris ordinis, quod statim videtur quam sit falsum, vno enim virtutis actu esse iam virtuosissimi: fter ergo actum toridem ad summum gradus in habitu producere, quod praeterea declarat habitus, & actus naturalis proportio, qui circa idem obiectum versantur, & eodem fere modo speciem ab illo accipiunt.

SVBSECTIO III.

In qua reliquae conclusiones ponuntur.

²³ Vinta conclusio: habitus concurrir ad substantiam seu entitatem actus, & non tantum ad modum facilitatis.

Probat, nam modus facilitatis, vel est aliquid actui essentialiter, vel quid accidentale, & superadditum, intrinsecum, aut extrinsecum, quidquid dicatur est falsum: ergo & id ex quo sequitur: probatur minor, nam si est aliquid essentialiter, ergo hic actus non potuit à sola potentia procedere, quia illi non respondent omnes formalitates, deest enim illa specialis habitui respondens, & praeterea si est essentialis, nec ab illo distincta; ergo producens illum modum entitatem actus producit, vt producens animal producit etiam tale animal, quia sunt indistincta: erit ergo aliquid accidentale, & quidem si extrinsecum tantum sit, non poterit esse terminus actionis ab habitu progredientis, vt est extra dubium, quia ad denominationem extrinsecam solum, actio physica non terminatur.

²⁴ Intrinsecum autem nequit esse primo, quia esset posterius natura ipso actu, vt posterius est accidens subiecto, & sic formalis effectio actus non esset facilis: secundo, quia quocumque reali modo praefixo intelligitur actus facile elicitus ex eo solum quod iuvamine habitus, qui facilitas est fiat, nam si cum habitu sit: ergo cum facilitate sit, ac proinde facile sit actus; haec enim omnia synonyma sunt: tertio esse actum difficile effectum non est modus illius realis: cum difficultas ab habitu non proveniat: ergo nec facilitas: quarto habitus specificatur per actus; ergo ad illos essentialiter ordinantur, & non tantum ad modum facilitatis: quinto nam modus ille necessario est vi-

talis, vt enim ait P. Vasquez, modus ille in eo stat, quod fiat actus cum delectabilitate, ob maiorem convenientiam cum potentia, delectabilitas vitale est vt constat: ergo nequit habitui correspondere, qui vitalis non est: sexto ipse P. concedit habitus in intellectu in quo nequit dici reperiri delectabilitatem, quia affectio propria est tantum appetitus: septimo ipse fatetur modum dictum non explicari sufficienter, in nostro autem clare percipitur, quid sit actum facile fieri, scilicet terminare actionem à potentia sine difficultate, operante ex eo quod iuvetur ab habitu.

Sexta conclusio: esse actum facilem non est denominatio extrinseca in illo; hoc probo, nam actus dicit actionem, & terminum, in neutro autem facilitas est denominatio extrinseca, & primo constat in actione, nam esse actionem facilem est oriri à duobus principijs, quorum vnum aliud adiuvet, hoc autem est essentialissimum actioni, & respectui transcendentali, taliter enim haec actio à duobus principijs oritur, vt haec eadem nequeat ab vno tantum provenire; est ergo ratio facilitatis in illa quid essentialiter, nec oportet in hoc immorari. Si autem de termino loquamur in illo esse facilem non est denominatio extrinseca, nam facilis dicitur à modo effectiois, sed effectio est aliquid intrinsecum termino, dependentia enim maxime intrinseca rebus est: ergo, & facilitas.

Dices non dixisse supra actum posse fieri à sola potentia secundum omnem intensionem, modo autem dicere hanc actionem non posse à sola potentia dependere.

Nulla est contradictio in hoc, nam intensio ²⁶ cadit supra terminum, quia est qualitas, & non supra actionem: dico ergo hunc eundem terminum posse secundum omnem intensionem à sola potentia produci, hunc autem actum propt in cludit actionem minime, quia actio dependet essentialiter à principio à quo oritur, cumque principium sit habitus, & potentia simul actio ab illo prodiens nequit solum ab illis seorsum provenire, ita vt à sola potentia proveniat, & sic ad istum actum necessarius est prorsus habitus, non autem ad hunc terminum, quia ad eundem diversae terminari possunt actiones, cum à seipso per ordinem ad obiectum, & non ab actione specificetur, aut individuetur, vt diximus alibi eundem effectum posse diuise à pluribus causis produci, nec enim ab hac actione necessario dependet, vt patet in conseruatione, calor enim ab igne productus, ab alio vel à sole conseruatur.

Explicandum autem superest, quid in effectu ²⁷ habitui respondeat, quod non erit difficile: Nam primo in actu inuenimus actionem, ita ab illo dependere, vt nequeat ab alio dependere, & ita specialis ille respectus illi correspondet secundo in ipso termino, quamvis nihil sit, quod non possit respondere potentiae: tamen hic, & nunc aliquid est quod non possit illi respondere, tanta scilicet perfectio, quae non staret cum conatu, quem mox habet potentia, cum enim habitu operamur minus conamur, quam cum sine illo, habituati enim fere nihil aduerentes, nec multas rationes inquirentes movemur. Vnde in subitis ex habitu dicimur operari secundum Aristotelem, & experientiam, pone enim hominem castitati assuetum, qui tentatione aliqua repentina pulsatur,

tur, absque eo quod multa indigeat motivorum inquisitione resistit; Pone alium non ita assuetum coelibatui, pulsetur repente, & cadet, aut turbabitur, & multa indigeat motivorum inquisitione ne cadat, quod non aliunde provenit, nisi quia cum habitu parum conatus requiritur, cum quo parvo conatu non stare actus perfectio, quæ modo cernitur, & ita illi responderet vel utrique ut adæquato principio, quorum neutrum sufficeret. Quam doctrinam videtur mihi colligere ex Suariorum, & Fonseca, Suarez sic habet; unde quando potentia operatur cum habitu, licet ipsa alioqui habeat sufficientem virtutem totalem ad efficiendum talem actum, tamen tunc non virtutem illa adæquate ut sic dicam, quia non sola ipsa totaliter insuit in actum, sed coadiuvante habitu, Fonseca autem sic ait ex quo sequitur habitum ea ratione iuvare potentiam, quia supplet eius conatum, cum illa ex habitu operatur, quod idem experientia constat, manifeste enim experimur nos, cum habitum comparavimus, minus conari ad actus producendos, quam ante habitum acquisitum. Quare cum omnis conatus sit effectivus, perspicuum est omnem habitum de quo est questio esse effectivum, hæc ille: ex quibus sumi efficax ratio pro superioribus conclusionibus potest, nam conatus potentia cum habitu est minor, quam ante illum, & actus quoad substantiam est idem, ergo id quod eius conatum supplet debet esse effectivum; patet consequentia, quia nihil supplere concursum alterius, nisi concurrere potest.

Dices habitum sine efficientia conferri ad facilitatem posse; ergo ea non est ipsi tribuenda; probatur antecedens, nam volens dare eleemosinam ob motivum misericordiae, si accedat aliud motivum iustitiae facilius, & hilarius confert, & tamen motiva non influunt: ergo iam absque efficientia facile reddi potest potentia.

Respondeo voluntatem moveri ab obiecto finaliter, & non efficienter, & ita non esse mirum si multiplicatis motivis facilius operetur; habitus autem dari ad supplendum conatum, & sic debet efficienter concurrere.

Dices cum una causa adæquata nequit alia concurrere: ergo cum potentia, quæ est causa adæquata actuum non potest concurrere habitus.

Respondeo primo cum una causa adæquata, & adæquate concurrente non posse aliam concurrere. Deinde dico cum causa adæquata posse concurrere aliam ad melius esse, non autem ex necessitate.

Ultimo dices, habitus producit ab actu: ergo non est productivus actus. In causis enim non stat reciprocæ productio. Respondeo negando consequentiam, & est exemplum in specie impressa, quæ ab actu intellectus producit, & alium similem producere potest, actus enim quo naturam universalem cognoscimus secundum communem opinionem speciem sui relinquit ad actus similes; & ut demus, non esse quid simile dico quemadmodum speciale est aliquibus potentibus vsu sibi facilitatem conciscere; ita specialem esse modum illum habere productionis, & sic ex alijs non bene arguitur.

QUESTIO VI.

De habitus intensione, & extensione, &c.

PRIMA conclusio: habitus potentia cognoscitiva sunt capaces intensiōis: hæc conclusio est contra Patrem Salas, eam tueretur Divus Thomas 1. 2. q. 52. art. 2. in corpore; & ex nostris Suarez, sect. 10. in principio, Valquez disp. 80. cap. 1. probatur primo, nam fides est habitus potentia cognoscitiva; & tamen augeri potest secundum illud Lucæ 17. adauge nobis fidem, & illud Ecclesiæ da nobis fidei, spei, & caritatis augmentum, quas auctoritates, & alias adducit ipse Salas ad probandum habitus esse intensibiles.

Secundo actus potentiarum cognoscitivarum sunt capaces intensiōis; ergo & habitus ad ipsos inclinantes; probatur antecedens in actibus visionis, nam si continue ad obiectum aliquod visibile accedamus melius, & melius illud videmus. Nec potest dici ibi innumeras poni visiones, nos enim experimus visionem nostram perfici, & non deperdi tot actus, qui eo ipso quod tot sint non possunt non notabiliter cognosci. Item actus illi versantur circa idem obiectum sub eadem ratione motiva, & illud absolute dicitur melius, & melius videri; si hoc non est intensio non assequor quid illa esse possit.

Tertio visionem beatificam habent Sanctiores, intensiores alij alijs, & in quolibet potest divinitus magis ac magis intendi. Nec dici potest aliam esse perfectiorem alia, non tamen intensiorem, quia obiectum omnes sub eadem ratione formali vident, & si intellectus sint eiusdem essentie, non est unde sumi distinctio possit.

Quarto sequeretur actus, & habitus voluntatis non esse capaces intensiōis; patet sequela, quia voluntas intellectum sequitur, & circa ea tantum versatur, quæ ipse proponit, & secundum diversitatem cognitionum affectus variantur. Tunc sic cognitio repræsentat melius, & melius per actus essentialiter distinctos, in quibus novo modo apparet obiectum; ergo voluntas melius, & melius in obiectum tendens eam subit varietatem.

Dices eadem cognitione existente posse voluntatem melius, & melius amare, quia est libera nec determinatur à cognitione.

Sed contra, quia illud melius, & melius est per distinctos actus, & non per unius intensiōem; ergo falsa est solutio; probatur antecedens, quia actus remissus non conformatur obiecto secundum omnem modum quo repræsentatur, intensus autem illi magis conformatur; sed hoc est sufficiens ad variandos actus; ergo variantur; probatur minor, nam actus intellectus per hoc solum variantur, licet enim obiectum, & ratio movendi sint eadem, nihilominus distincti dicuntur, quia unus perfectius, alius non ita.

Obijcies primo, nequit aliquid melius cognosci nisi ratio aliqua de novo appareat in obiecto; ergo iam non est intensio, sed extensio ut videtur constare; probatur antecedens exemplo visionis, cum enim ad obiectum visibile accedimus distinctius res apparent, & parvum distantius videmus, quæ antea non apparebat.

Respondeo distinguendo antecedens, nisi ratio aliqua